

cialno metodika), knjigovodstvo z gospodinjskimi računi in kalkulacijami, higiena in prva pomoč pri nezgodah. Učnina v tečaju je 1080 kron, ki jih je plačati v 8 rokih po 135 K, a izpraševalna taksa znaša 40 K.

Za ta denar je hrana opoldne in zvečer, a samo ob šolskih dnevih, sicer ne.

Ako pomislimo, koliko stane poleg tega tudi stanovanje, zajtrk, hrana v šoloprostih, božičnih in velikonočnih dnevih, koliko stanejo knjige, razni zvezki, tiskovine in sto drugih potrebščin, je to vsota, ki je ne more zlepa preboleti kranjska učiteljica.

Poučuje se: praktično kuhanje vsak dopoldan in večer. Pred kuhanjem se diktirajo recepti za jedila, tekom kuhanja se kalkulirajo vsak dan jedila na tablo in v kalkulacijske knjige. — Popoldne smo imele ure iz teoretičnih predmetov, in sicer: Nauk o živilih 3 ure na teden, nauk o gospodinjstvu (o gospodinjskih računih, o stanovanju, hrani, snajenju, o pripravi in sestavi jedil za obed, o serviranju itd.) 2 uri, knjigovodstvo 1 in pol ure, pedagogika 1 uro, higiena in prva pomoč pri nezgodah po 1 uro. Razentega nemški učni jezik 1 uro, računstvo 1 uro.

Izpit je praktičen in teoretičen.

Praktičen je: poizkusno kuhanje in poizkusni nastop.

Teoretični izpit je pa pismen in usten.

Način izpita a) praktičnega:

1. Vsaka kandidatinja mora samostojno (brez vsake pomoči) pripraviti obed za 10 oseb, obstoječ iz: 2 juh (mesne in postne), 1 Hors d'oeuvre, 2 mesnih jedil z 2 prikuhami in 1 močnate jedi. Vse za obed potrebne stvari mora dotična preskrbeti in nakupiti sama. S poizkusnim kuhanjem pokaže kandidatinja, koliko ročnosti, samostojnosti in prakse si je pridobila v kuhanju.

2. Dobi vsaka kandidatinja po 6 učenek (navadno iz meščanske šole), ki ima z njimi demonstrirati pouk v kuhanju. (Najprej metodično predavanje iz kakega živila, zatem obravnava in razgovor receptov in slednjič kuhanje jedil za kompleten obed 10 oseb). Med kuhanjem kalkulirajo učenke jedila na tablo in v zvezke. Jedila servirajo učenke same pod nadzorstvom dotične kandidatije. Po obedu ponovitev receptov in razgovor o pripravi podobnih jedil. Pri praktičnih izpitih je navzoč ravnatelj in 1 ali dva člana izpraševalne komisije, ki tudi kvalificirajo nastop in obed.

Teoretični izpit, ki se vrši pred izpraševalno komisijo, obsega že imenovane učne predmete, izvzemši nem. učni jezik. Izventega ima vsaka kandidatinja metodično predavanje pred učenkami iz enega imenovanega predmeta.

Kaj ne, kako lepo, zanimivo, in mikavno se vse to čita. Ali kakor že Nemci sploh znajo dati vsemu, kar je v njih rokah ali iz njihovih rok, lepo obliko in zunanji blesk, tako ima tudi ta šola naznanje lepo glorio, ali znotraj pa so razmere, da se Bog usmili.

Z lepimi nadami sva prišli s tovarišico Albino Golobovo na Dunaj. Ali komaj sva se ogledali po razmerah in ljudeh, ki nama bo med njimi preživeti 10 mesecev, sva že vedeli, da bo trnjev pot do smotra.

Vsi enako množino negativne sile. Vsi so negativni, in čeravno so elektroni vsi negativni vendar jih združuje neka sila, ki jo lahko imenujemo psiho — v enoten atom.

Ta psiha pa mora biti nasprotna narave kot so elektroni torej pozitivna, da ji vzdržuje v celotni enoti, in sedež te psihe je gotovo v središču atoma.

Ako sedaj še natanko pogledamo v stvarstvo, vidimo, da je oni zakon prirode, ki velja za posamezen, najmanjši njen del, istotako veljaven tudi za celo družino.

Kar velja za atom, to velja tudi za vsako telo, za vsak planet, in kar velja za en planet, velja za vesolni nebesni sestav, velja za vesolni vsemir. V vsemiru vlada sila, ki vse vzdržuje in vpodablja, ki razbija in ruši, ali ne uničuje, ampak ustvarja iz sebe, zase.

Tako mi je razlagal sivolasi učenjak, stari Amanat, stvarstvo na podlagi najmanjšega delca. Hvaležno sem se mu zahvaljeval za njegov trud,

Zvezde ugaševajo, zato končava in Te pozdravlja

Tvoj

Afron.
(Dalje.)

Lokali v souterainu, po domače v kleti! Obednica in kuhinja, kjer smo prebile največ časa, brez vsakega okna, brez dobre ventilacije! Dannadan, podnevi in zvečer, poleti in pozimi ob električni luči ob takem vzduhu, kakor je bil tam — za tako življenje bi nas ne zavidali niti jetniki. Zakaj jetnišnice so dandanes higieničnejše kot je tam šola. Človek bi ne verjel, da v cesarskem mestu odločijo take prostore šoli, ki naj bi vzgajala gospodinjke. Ali med Nemci, in najsi so ti tudi v cesarskem mestu, je dovoljeno marsikaj, kar bi drugim ne bilo.

Med udeleženkami tečaja nisva bili sami Slovanki, zakaj poleg 11 Nemk, 1 Italijanke, 1 Rumunke in 1 Madžarke je bila tudi 1 Dalmatinka in 1 Poljakinja. Tu bodi povedano, da je bilo več udeleženk, ki so se šolale ali na državne ali na deželne stroške in med temi presrečnimi sta bili tudi Dalmatinka in Poljakinja. Saj pa je povsod boljše poskrbljeno za učiteljice in njihovo naobrazbo kot pri nas na Kranjskem.* Ali ves gnjev in srd, ki ga imajo Nemci do vsega, kar ima slovanško kri, se je koncentriral le na ubogi Slovenki. Menda zato, ker sva si drznili z lastnim, krvavo zasluženim in pristranim denarjem priti med nje in si pridobiti istega znanja in istih zmožnosti!

In slehern dan je donašal razočaranj, preziranj in celo psov. Delala se nam je krivica, kjer je bilo le sploh mogoče, v kuhinji in v šoli, skratka: povsod, kjer je bilo kaj zveze z seminarjem.

Vsak teden smo bile po 4 pridružene k gospodinjstvu, ki smo imele skrbeti za snago in red v obednici, kuhinji, učni sobi in drugod, oskrbovati mize, pomivati posodo, snajiti jedilno orodje, pomivati tla itd., kar je dalo mnogo naporega dela.

Medtem, ko se je Nemkam marsikaj prezrlo in popustilo, pa tudi marsikaj dovolilo, se je od Slovank zahtevalo več, kot je bila dolžnost in kot bi se smelo. Ako je prejšnji teden zmanjkalo namizno ali kuhinjsko perilo, ali se je ubila kaka kuhinjska posoda, vse je padlo „auf die verhaßten Slavinnen“. S tem so dovolj pokazali, da znajo sovražiti tudi „malenkostno“, kar nam je pa vendar zagrenilo marsikako uro.

Zbog 4 Slovank se je uvela med učne predmete tudi nemščina. Kakšen pouk je bil to? Profesor, ki je bil zaradi nas tu, kakor se je reklo, se je bavil izključno le s Švabiciami, me nismo eksistirale zanj!

Ali kadar nas je učiteljica privedla k jedilnici, ki smo jih imele kuhati, nas je, če se je le dalo, odrinila k onim, katerih ni hotela kuhati nobena druga. Mislile so pač: za Slovanke je dobro vse, dobrega itak niso vajene.

Pa smo imele kak „visok“ obisk, ali kako šolsko slavo, pri katerih je imel fungirati tudi seminar; tedaj smo bile Slovanke zopet potisnjene v kot, izločene od onih kakor garjeve ovce.

Delo naše je imelo manj veljave kot nemško; in če je slučaj „ponagajal“, da se nam je kdaj bolj posrečilo kot onim, pa tega niso hoteli priznati.

Isto veljavo z Nemkami je imel edinole naš denar!

Kako so nas gledali, psovali in zasramovali za ljubljanskih demonstracij in za napestost med Avstrijo in Srbijo, o tem sploh ne morem govoriti. „Slavische Bagage“, „slavische Bande“, „die Haut sollte man ihnen abziehen“ je kar deževalo na nas. Neverjetno je kaj takega čuti o ljudeh, ki naj reprezentujejo in ki imajo biti vzgojitelji — a vendar je resnično!

Zakaj sva vse to potrpele molče? Zato, ker ni bilo druge inštanice, kjer bi se mogle pritožiti, kakor ministrstvo, ki pa je bilo v vodstvom ene misli in enega duha. Torej ni kazalo nič drugega, kot molče trpeti. In trpeli sva vztrajno do konca, ko so nama morali — radi ali neradi — priznati, da sva zmožni prav tako kot Švabice; pokazal je to izpit pred izpraševalno komisijo.

Tako delajo Švabi z nami! A mi? Odprto srce in odprte roke zanje! Kdor je Nemec, ima veljavo pri naših ljudeh. Dokaz temu je „Kranjska gostilničarska zadruga“. Priredila je, kakor znano, jeseni 1909, štiritjedenski kuharski tečaj in poklicala za voditeljico tega trdjo Nemko, ki je za ljubljanskih demon-

*) Sedaj je baje kranjski deželni odbor poslal eno „svojih“ v Brno, čeprav tema dvema kolegijama ni dal niti bora podpore, Nestrankarstvo!

Uredn.

stracij dvomila, ako bi si bila sploh življenja svesta med barbari Slovenci. Molčala bi o tem ako bi imela dotična učiteljica kako večjo prakso kot domačinki. Ali ker je dotična absolvirala gospodinjsko šolo istočasno kot Slovenki, s prav istimi uspehi, je pa stvar vendarle vredna, da jo omenjam. Potem se pač lahko pošali s Slovenci, češ, da je mislila, da so Slovenci — sodeč po sebi — samim sebi najbližji! Zdaj pa vidi, kako so velikodušni, da so jim v prvi vrsti Nemci pri sreči! Lahko se jim je smejala v pest, ko se je poslovila od njih s par sto kronicami v žepu.

Na zborovanju društva slovenskih učiteljic smo! Kako lepo se glasi ta naslov „Društva slovenskih učiteljic“! Človek bi mislil: no, to mora pa že reprezentirati nekaj. Da, lahko bi, ali — preveč mlačnosti je med nami. Zavednosti pa niti toliko ne kot med torniškiimi delavkami. Te so uvidele že davno, da brez organizacije dandanes ni mogoče napredovati, še manj pa, se brez te bojevati za svoje pravice.

Brez organizacije smo kakor veje, ki jih odsekajo od debla. Nekaterim se zdi 2 K preogromna vsota, da bi plačale članarino. Druge se izgovarjajo s tem, da jim je društvo premalo klerikalno ali premalo liberalno. Jaz bi pa rekla: Preden se ni učiteljica izkazala zares s kakim delom, naj se nikar ne prereka z politiko, ker težko, da bi se katera v tej smeri pospela do take višine, ki bi ji dala častno mesto v javnosti. Že sama beseda „učiteljica“ pomenja nekaj, čemur politika nič kaj ne pristaja. Učiteljico naj predvsem odlikuje delo, ki odgovarja njenemu prelepemu poklicu. Naj ne bo učiteljica samo v šolski sobi, ampak tudi zunaj te — med narodom! „Delo za narod!“ naj bo znak našemu praporu: „Po delih jih boste spoznali“.

Opustimo vse malenkostne predsodke, združimo se vse brez izjeme pod zastavo „Društva slov. učiteljic“, ki naj kakor doslej tudi odslej ne pozna strankarstva, ampak samo smoter: delati skupno za svoje koristi in za prosvetno blaginjo ljudstva, med katerim živimo.

Med našim narodom se nahaja rubrika, velika in prazna rubrika, ki čaka izpolnitve pri učiteljici. In ta velika neizpolnjena rubrika je žalostno stanje naše kmetijske žene-gospodinje. Za vse vrste slojev so se že našla usmiljena srca, ki jim pomagajo z različnimi sredstvi do napredka in izboljšanja, le za našo ubogo gospodinjico še nima nihče srca. Najvažnejši faktor je pozabljen! Najvažnejši, pravim! Saj kdo pa ima tako važno nalogo ko ta? Kje pa je še na svetu človek, ki bi moral imeti razum na toliko strani kakor naš gospodinja?

Mati je in vzgojevalka, čuvarica, zdravnica pri družini in živini, skratka, gospodinja je vse! Vsestranskemu delu bi morala biti primerna naobrazba, zakaj brez te je težko biti kos nalogi! Ali pa ima sploh kako naobrazbo? Tiči še globoko v tradiciji, ki jo ovira pri napredku, zakaj nji še velja staro geslo: Kakor je delala prababica, tako delaj vnukinja! Ima tudi še zastarele nazore in razne vraže, ki jo prav tako ovirajo v marsičem. Pomagati naši gospodinjici do večje naobrazbe — to je ona prazna rubrika, ki čaka izpolnitve pri učiteljici.

Uverjena sem, da ne bo imela nikjer toliko uspehov, pa tudi nikjer toliko hvaležnih src kakor baš med preprostimi ženami.

Preden pa moremo sploh govoriti, kako, kje in s čim ji pomagati, moramo biti same gospodinje, dobre praktične gospodinje.

Ob današnjih dneh, ko je povsod taka draginja, da je treba obrniti vsak novič po 10krat, preden ga izdamo, je pač tudi v lastnem interesu, da si znamo pomagati, kako izhajati z bomo plačo, da ne bomo stradale. In kdor zna pomagati sebi, zna pomagati in svetovati šele drugim!

Naučimo se torej gospodinjiti! Kako se naučimo, s čim in kdaj, to boji pa skrb in naloga „Društva slovenskih učiteljic“. Priredi naj nam v počitnicah 4tedenske kuharske tečaje, pri katerih se naučimo praktično gospodinjiti, dobro, tečno in poceni kuhati, pa tudi vsega drugega, kar je gospodinjici potreba.

Vse se dožene, samo resne, zelezne in vztrajne volje je treba, pa tudi denarja, brez katerega pa itak nič ni. In tega slednjega pa seveda ni! Ali imamo [pa zmožnost in pogum, da izprosimo, češar nimamo.

Le pogledjmo, koliko virov imajo učitelji za svojo korist, naobrazbo in zabavo. Vsakoletno dobivajo: 6 Metelkovih ustanov v znesku 48246 K, 3 ustanove vrtnega društva 21648 kron, 12 nagrad ministrstva 600 K, 10 nagrad dežele 1000 K, 3000 K za pouk v kmetijstvu od deželnega šolskega sveta. Potem dobivajo razne nagrade za tečaje na obrtni šoli v Ljubljani, za knjigovodstvo, risanje itd.

A kaj ima učiteljica? Ta je bila dozdej brezpomemben faktor, ki se ga ni nihče spomnil. Opozorimo jih vendar, da smo tudi tu in tudi potrebujemo pomoči. Obrnimo se do deželnega šolskega sveta, do deželnega odbora in do kmetijske družbe! Ni šment, da bi nam popolnoma odrekli, ko vidijo, da gre za važno in potrebno stvar.

Kmetijska družba žrtvuje velike vsote za razvoj narodnega gospodarstva. Zakaj bi ne podpirala gospodinjstva, ki je boljša polovica gospodarstva? Dobro in vzorno gospodinjstvo pospešuje razvoj narodov v vsakem oziru.

Zatecimo se tudi do naših posojilnic! Kmetiska posojilnica Ljubljanske okolice n. pr. daje vsako leto lepa darila raznim šolam za šolske potrebščine, sigurno tudi nas ne izpusti praznih rok. In morda se gode še čudesa, pa se dobi kje zlato sree, ki tudi položi mal dar na naš gospodinjiski oltar. Prosimo! —

Za zaključek imam to-le resolucijo:

Društvo slovenskih učiteljic, zbrano dne 29. decembra 1909 v šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani, je razpravljalo o velevažni točki socialnega razvoja našega naroda — o gospodinjstvu — in spoznalo za skrajno potrebo:

1. Društvo slovenskih učiteljic naj deluje na to, da se omogoči njegovim članicam naobrazba v gospodinjstvu.

2. V to svrhu naj „Društvo slovenskih učiteljic“ priredi vsakoletne 4tedenske praktične kuharske tečaje, ki naj obsegajo: praktično kuhanje, praktično gospodinjstvo s knjigovodstvom, pouk o najvažnejših živilih in o higieni, kakor o prvi pomoči pri nezgodah.

3. Društvo naprosi slavni deželni odbor, kmetijsko družbo in posojilnice podpore in pomoči.

Stradanje naših visokošolcev — pred durmi!

Ko je bila pred dobrim letom dunajska „mensa academica“ zaradi tujega nasilja zaprta, se je odzvala slovenska javnost na klic stradalajočih dijakov z obilnimi darovi. „Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju“ je bilo došlo zaradi tega do srede marca že čez 10.000 kron, letos pa v istem času le okoli 5000 K. Izplačalo je društvo letos v 396 slučajih do danes že čez 6000 K, torej je bilo primorano porabiti čez tisoč kron od lanskega prebitka. Iz teh podatkov je popolnoma razvidno, da stoji društvo pred — prazno blagajnico in da bo moralo svoje tako uspešno delovanje ustaviti, ako ne pride naša slovenska občinstvo hitro na pomoč. Obračamo se posebno še na naše denarne zavode, hranilnice in posojilnice, na naša županstva itd. s prošnjo, da društvu po svojih močeh pomagajo. Društvu bo le tedaj mogoče uspešno vršiti visoko nalogo, ako se odprejo srca in roke vseh blagih rojakov.

Darujte društvu čim več morete, nabirajte prispevke med svojimi prijatelji in znanci! Slovenske žene in dekleta, spominjajte se slovenskih fantov na daljnem Dunaju in nabirajte za nje prispevke ob veselicah!

Odbor prosi, da se pošiljajo darovi društvenemu blagajniku Ivanu Luzarju, višjemu revidentu južne železnice v p. na Dunaju, III. Reisnerstrasse 27.

Za odbor:

Dr. Anton Primožič, c. kr. deželni šolski nadzornik v min. za bogočastje in nauk; predsednik; Ivan Luzar, višji revident južne železnice v pok. blagajnik; dr. [Fran Skabernè, c. kr. min. podtajnik v min. za bogočastje in nauk, tajnik.

Ali ste že našemu listu pridobili novega naročnika? — Ako še ne storite to takoj!